

2014'den 2015'e Dünya

Fuat Akyürek

1 yılı daha geride bıraktık. Yıl geride kaldı, takvimler yeni girdiğimiz yılı gösteriyor, ancak tüm sorunlar ve güçlükler aynı biçimde, üstelik ağırlaşarak varlıklarını bu girilen yılda da sürdürüyorlar. Dünya halkları ekonomik, siyasi, askeri ve sosyal sorunlar içine itilmiş durumdadır ve daha iyi bir gelecek için farklı ülkelerde, farklı biçimlerde, ama neredeyse hep benzer sorunlara karşı mücadele ediyorlar.

Kuşkusuz böylesi bir makalede dünyanın genel tablosunu ayrıntılı bir biçimde resmetmenin olanağı bulunmuyor. Ama yine de kalın çizgilerle en temel gelişmeleri hatırlamak yararlı olacak. Çünkü bu sorun ve gelişmeler bu yılda da tüm ağırlığı ile önümüzde olacaklar, dünya halklarını, ülkeleri ve devletleri etkilemeye devam edecekler. Dünya'ya yön veren ülke ve bölgelerin ekonomisinden başlamak açıklayıcı olacaktır.

Hatırlanacağı gibi 2007'de ABD'de başlayıp, 2008'de dünya ekonomisini içine alarak genişleyen kriz, pek çok ülkenin ekonomisini tam anlamıyla çökertmişti. Yunanistan, İspanya, Portekiz, İtalya, Finlandiya vb. ülkeler bu krizden en ağır darbeyi yiyen ülkeler olmuştu. Diğer pek çok ülkede ise ekonominin küçülmesi, durgunluk, iflaslar, devletlerin uluslararası tekellerin, bankaların borçlarını üstlenmesi, bankalara mevduatları için güvenceler vermesi gündeme gelmişti.

Bugün dünya ekonomisinin kuşkusuz böylesi bir kriz içinde olduğu iddia edilemez. Ancak ekonomilerin genel olarak toparlandığı ve yükselişe geçtiğinden de söz edilemez. Avrupa'nın belli başlı ekonomilerini karakterize eden olgu durgunluktur. Almanya bir süre bu genel çizginin dışında ilerlemiş, ekonomisi diğer ekonomilere göre daha sorunsuz görünmüştür. Ama bugün gelen sinyaller Alman ekonomisinin de yavaşladığı yönündedir. Kapitalist ekonomilerin birbirine bu kadar bağlı olduğu bir dünya sisteminde daha farklı bir gelişmede beklenemezdi. Alman ekonomisi de Fransız ve İngiliz ekonomisi gibi durgunluk veya çok küçük bir büyüme ile karşı karşıyadır. Yüzde 0.5'lik, yüzde 1'lik büyümeler yüzleri güldürmektedir.

Japon ekonomisi yıllardır içine yuvarlandığı durgunluktan çıkar gibi olmuş, ancak yeniden bu durgunluğun esiri olmuştur. Çin ekonomisinin yıllardır gösterdiği olağanüstü büyüme rakamları artık düşmeye başlamıştır. Yılda yüzde 7'lik, 6'lık büyümeler artık iyi sayılmaktadır. Rusya ekonomisi düşen petrol fiyatları ve ambargolar nedeniyle kriz sinyalleri göndermektedir. Bu tablo içerisinde tek istisnayı, krize ilk yuvarlanan ABD göstermektedir. ABD ekonomisi toparlanma sinyalleri vermekte, büyüme yüzde 3'lük bir rakama doğru tırmanma eğilimi göstermektedir. Ancak bunun çöküşün üzerine gelen bir büyüme olduğu unutulmamalıdır. Belli başlı emperyalist ülkelerden olumsuz sinyaller gelirken ABD ekonomisinin büyümeye devam etmesinin zor olduğu görülmektedir.

Gelişmekte olan ülkeler olarak adlandırılan ülkelere de olumsuz sinyaller gelmektedir. Brezilya durgunluğa girdi. Türkiye ekonomisi yavaşladı. Güney Afrika, Meksika, vb. ekonomiler benzer eğilimler gösteriyorlar. Bütün bu gelişmelerin dünya halkları üzerindeki etkileri işsizliğin artması, yaşam koşullarının kötüleşmesi olarak kendisini gösteriyor. Avrupa'da genç işsizlerin ortalama oranı neredeyse yüzde yüzde 20'lerde bulunuyor. İspanya, İtalya, Yunanistan gibi ülkelere ise bu oranın çok üzerinde bir genç işsizlik var. Türkiye'de de bu rakam resmi olarak yüzde 12 ama gerçekte ise çok daha yüksek.

Dünya ekonomisinin durumu böyle ama uluslararası politika daha da gergin ve bölgesel kapışma ve savaşlar dünyanın büyük güçlerinin bilek güreşleri olarak devam ediyor ve tırmanıyor. Ukrayna sorunu nedeniyle ABD ve AB'nin Rusya'yı köşeye sıkıştırma hamlesine Rusya Kırım'ın ilhakı ve Ukrayna'nın doğusunda Rus yanlısı özerk bölgeler ile yanıt vermişti. Buna karşın ABD ve AB ambargo silahını devreye soktu ve düşen petrol fiyatları ile birlikte Rusya'yı sıkıştırmayı hedefliyorlar. Rusya ise bu hamlelere Çin, Türkiye vb. ülkelere ilişkilerini geliştirmeye çalışarak karşılık vermeye çalışıyor. Ama Türkiye hem Nato üyesi, hem de AB aday ülkesi. Artacak baskılara karşı koyması zor görünürken, bu durumda pazarlıklar yaparak kazanç sağlama

politikası izliyor ama gerginliğin daha da tırmanması durumunda bu durumu devam ettirmesi olanaklı görünmüyor, o zaman kesin bir tutum almaya zorlanacaktır.

Ortadoğu ise tam olarak fokurdayan bir kazana dönmüş durumda. ABD ve Batı müdahalesi sonunda çözülen ve yıkılan devletlerin bu durumları derinleşerek devam ediyor. IŞİD Irak ve Suriye'yi fiilen parçalamış durumda ve bölge halkları mezhepsel, etnik çatışmalar içine çekilmeye çalışılıyor. Umut verici haberler ise Kürt bölgelerinden geliyor. Kobane düşmedi ve buradan IŞİD'çi çeteler temizlenmeye başladı. Rojava Kantonlarının yaşaması için dünya halkları da büyük bir destek veriyor. Öte yandan özellikle Sahra Altı Afrika'sı da etnik ve mezhepsel çatışmaların kışkırtıldığı, emperyalist müdahalelerin şiddetlendiği bölge olarak dikkat çekiyor.

Kısacası tüm bu uluslararası gelişmeler emperyalist devletler arasındaki bloklaşma eğilimlerini daha da göze görünür hale getirirken, emperyalist ülkeler ve onların yerli uşakları ile halklar arasındaki çelişkileri de sertleştiriyor ve tırmandırıyor. Başta gelişmiş ülkelere olmak üzere hemen hemen grev ve gösteri haberlerinin gelmediği bir gün yok gibi. Emperyalist müdahalelere karşı halk direnişleri çeşitli görünümlere bürünerek büyüyor ve gelişiyor. Emperyalist burjuvazinin bunlara yanıtı ise bir taraftan doğrudan müdahale ve işgaller olurken, diğer taraftan emperyalist ülkelerin merkezlerinde gerici bir kitle hareketini kışkırtma çabası olarak kendini gösteriyor. Ama buna karşı da halkların tepkisi büyüyor halklar ve uluslararası işçi sınıfı meydanın boş olmadığını kanıtlıyorlar. Öyle anlaşılıyor ki, bu yıl da geçmiş yıl gibi oldukça hareketli geçecek ve yeni bir dünya kurmak için yürüyen mücadele biraz daha güçlenecek.

Ocak / 2015